

МОЯ ДИТИНА ЗРОСТАЄ БАГАТОМОВНОЮ

Посібник для батьків щодо розвитку
багатомовності

Цей посібник також представлено вказаними нижче мовами.

Албанська

Арабська

Болгарська

Англійська

Фарсі

Французька

Курдська (курманджі)

Польська

Румунська

Російська

Турецька

німецька

Зміст

Передмова	5
Як розвивається мовлення моєї дитини?	6
Як я можу сприяти мовленнєвому розвитку моєї дитини?	7
Рекомендації щодо загальної мовленнєвої підтримки	8
Чи все гаразд із мовленнєвим розвитком моєї дитини?	9
Хто вважається двомовним/багатомовним?	10
Як моя дитина може вивчити декілька мов?	11
Що може статися?	12
Обережно! Змішування мов	12
Відмова говорити певною мовою	12
Затримка мовленнєвого розвитку	12
Знання однієї мови будуть кращими! — поняття домінуючої мови	12
Що важливо враховувати під час вивчення декількох мов?	13
Як я можу підтримати багатомовність моєї дитини?	14
Багатомовні групи для батьків і дітей	15
Перелік літератури	15

Шановні батьки!

Багато дітей у нашому суспільстві говорять кількома мовами в повсякденному житті та зростають у багатомовному середовищі. Для вас як батьків це означає, що в процесі виховання важливу роль відіграють декілька мов.

У цій ситуації батьки часто замислюються над тим, як виглядає нормальний розвиток мовлення в умовах багатомовності та як вони можуть надати найкращу підтримку своїм дітям.

Цей посібник покликаний допомогти вам у вирішенні питань, пов'язаних із багатомовним вихованням. У ньому містяться прості для розуміння базові знання та надаються корисні й універсальні поради щодо розвитку мовлення в умовах багатомовності, які можна легко втілити в повсякденному сімейному житті.

Сподіваємося, що цей посібник буде для вас корисним.

З повагою, голова адміністрації округу

Д-р Андреас Кьонен

Як розвивається мовлення моєї дитини?

Як я можу сприяти мовленнєвому розвитку моєї дитини?

- Що стосується мови, ви є для ваших дітей найкращим прикладом для наслідування. Як, що та коли ви говорите — діти вбирають усе це ще в утробі матері для подальшого наслідування, самостійного опробування та компонування.

Рис. 1. На основі піраміди організації мовної допомоги

© JackF – stock.adobe.com

Батьки є мовним прикладом для своїх дітей!

Рекомендації щодо загальної мовленнєвої підтримки

- **Якогома частіше розмовляйте зі своєю дитиною** тією мовою, якою ви говорите найбільш впевнено.
- **Всіляко заохочуйте дитину** розповідати вам якомога більше, **та надавайте їй достатньо часу для самостійного висловлення думок. Давайте змогу висловитися та не перебивайте.** Телебачення та відео не можуть замінити таку мовленнєву взаємодію. **Повсякденне життя** надає численні можливості для спілкування з дитиною та залучення її **до розмови.**
- **Розмовляйте з дитиною короткими, простими реченнями, розмовною мовою (жодного «дитячого белькотіння»!) та не занадто швидко.** Окремо повторюйте слова, які дитина ще не знає.
- **Не смійтеся, коли ваша дитина робить мовні помилки,** навіть якщо вони звучать смішно. Не виправляйте помилки, а правильно повторіть те, що було сказано.
- **Прислуховуйтеся до своєї дитини та хваліть її!**
- **Почитайте разом із дитиною книжку** або сходите разом до бібліотеки та дозвольте їй обрати ті книжки, які, на її думку, є цікавими.

Рис. 2. Принципи мовленнєвої підтримки

Чи все гаразд із мовленнєвим розвитком моєї дитини?

Як і діти, що виховуються в умовах одномовності, діти які зростають в умовах двомовності, також можуть мати проблеми з мовленнєвим розвитком. Такі проблеми ніколи не виникають через перебування в багатомовному середовищі. Якщо щось іде не так, це часто пов'язано з іншими факторами, такими як порушення слуху чи нейропсихологічні проблеми.

Ви можете розпізнати можливі проблеми, наприклад, коли ваша дитина:

- ледве розуміє слова до свого першого дня народження, не привертає вашу увагу до будь-чого через указування або не відгукується на власне ім'я;
- на другому році життя не намагається говорити самостійно або розуміє дуже мало слів;
- на третьому році життя лише зрідка формує речення з двох слів або майже не вивчає нові слова.

Чи є у вас відчуття, що ваша дитина має проблеми з розвитком мовлення? Що вона знає замало слів, має проблеми з вимовою та не може адекватно спілкуватися з оточенням?

Зверніться за порадою до педіатра чи до центру сімейного консультування.

Хто вважається двомовним/багатомовним?

- **Дитина вважається багатомовною**, якщо вона може в повсякденному житті активно спілкуватися більше ніж однією мовою.
- Дорослішання в умовах багатомовності відкриває перед вашою дитиною великі можливості.
- **Дитячий мозок може одночасно освоювати декілька мов без перевантаження**. Що раніше дитина знайомиться з новою мовою, то легше їй її буде вивчити.

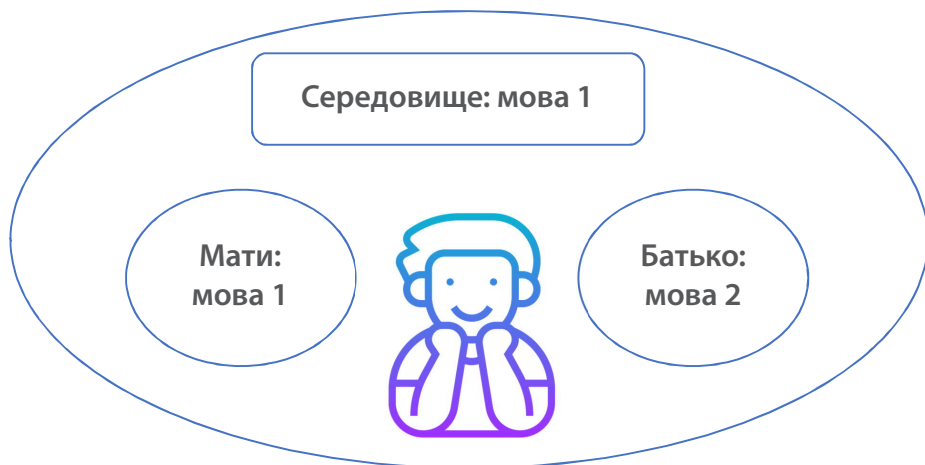
Кожна дитина вивчає свою мову індивідуально.

Деяким дітям потрібно трохи більше часу.

Дайте своїй дитині час і будьте терплячими!

Як моя дитина може вивчити декілька мов?

- Одночасне оволодіння кількома мовами відбувається тоді, коли дитина від народження вивчає дві чи більше мов.

- Сукцесивне (послідовне) оволодіння кількома мовами відбувається тоді, коли дитина вивчає другу або третю мову приблизно у віці трьох років. Таким чином, друга або третя мова набувається після першої.

©Robert Kneschke – stock.adobe.com

Що може статися?

Обережно! Змішування мов

- **Діти змішують і комбінують мови зі свого оточення.** Нерідко діти, що вивчають нову мову, на початку припускаються певних помилок. Часто ці помилки вказують на те, що діти перебувають на правильному шляху до вивчення німецької мови.

Відмова говорити певною мовою

- Деякі сім'ї відмічають, що трапляються періоди, коли діти говорять лише німецькою мовою та відмовляються говорити мовою сім'ї. Це не привід для занепокоєння.
- Продовжуйте послідовно розмовляти з дитиною своєю рідною мовою. Слухаючи вас, дитина також розвиватиме знання вашої рідної мови, і, безсумнівно, пізніше продовжить говорити нею.

Затримка мовленнєвого розвитку

- У багатомовному середовищі нормальною вважається поява мовлення на 14–16 місяці життя.

Знання однієї мови будуть кращими! — поняття домінуючої мови

- Коли мови схожі між собою та використовуються з однаковою частотою, мови розвиваються одночасно.
- Якщо мови сильно відрізняються одна від одної, вони розвиваються по-різному: знання однієї будуть міцнішими, а іншої — слабшими.

Що необхідно врахувати під час вивчення декількох мов?

ЯКОМОГА БІЛЬШЕ КОНТАКТУ з мовами!

- Якомога **РАНИШЕ**.
- Якомога **ЧАСТІШЕ**.

УСІЛЯКО СТИМУЛЮЙТЕ мовлення!

- Створюйте мовні можливості та приводи в повсякденному житті.
- Здійснюйте візити на батьківщину або в інші країни.
- Відмічайте організовані свята та знайомтеся з людьми, для яких певні мови є рідними.
- Забезпечуйте участь дитини в ігрових групах і дитячих святах, де діти говорять між собою однією мовою.

©Robert Kneschke – stock.adobe.com

Як я можу підтримати багатомовність своєї дитини?

- **Розмовляйте з дитиною своєю рідною мовою.** Як мати чи батько завжди спілкуйтеся зі своєю дитиною тією мовою, якою ви можете краще за все заспокоїти, втішити та продемонструвати свою ніжність.
- **В умовах двомовності визначте чіткі мовні правила, які діятимуть у сім'ї.** Не змінюйте та не використовуйте мови в сім'ї довільно. Важливо, щоб ваша дитина могла асоціювати певну мову з певними ситуаціями або певною людиною, наприклад, турецьку мову з матір'ю, а німецьку — з батьком.
- **Забезпечте дитині можливість якомога раніше та частіше контактувати з її другою мовою та використовувати її.** Другу мову легше за все вчити в умовах повсякденної діяльності — на дитячому майданчику, з друзями вдома або в дитячому садку.
- **Регулярне відвідування дитячого садка допомагає у вивченні німецької мови!** Якщо на момент зарахування до дитячого садка ваша дитина ще не говорить німецькою, продовжуйте розмовляти з нею рідною мовою. Це допоможе вашій дитині завершити оволодіння своєю рідною мовою. У той же час надавайте дитині достатньо можливостей грати з німецькомовними дітьми поза межами дитячого садка, щоб вона могла добре вивчити німецьку мову.
- **Часто читайте дитині обома мовами!** Потурбуйтеся про те, щоб у вас були книжки відповідними мовами.
- **Прищеплюйте дитині позитивне ставлення до багатомовності.** Підтримуйте її словами, що вона вміє робити щось таке, чого не вміють інші, що в чомусь вона випереджає інших.
- **Шукайте пропозиції у своєму оточенні!** Що більше контактів ваша дитина матиме з мовою, то швидше вона її вивчить.
- **Використовуйте в цих цілях якісні електронні носії інформації, такі як DVD, CD, радіо, планшети та смартфони,** а також телебачення й Інтернет. Тут дуже важливо регулювати тривалість часу, проведеного з такими носіями.

Багатомовні групи для батьків і дітей

Griffbereit

- Програма сімейного виховання для батьків і дітей віком від 0 до 3 років.
- Сприяння багатомовності за допомогою заходів, орієнтованих на дітей.

Rucksack KiTa

- Програма сімейного виховання для батьків та дітей віком від 4 до 6 років, які відвідують дитячий садок.
- Паралельне вивчення мови сім'ї та мови оточення.

За додатковою інформацією звертайтеся до Комунального інтеграційного центру (Kommunale Integrationszentrum) округу Фірзен за телефоном 02162 39-1961 або електронною поштою felicia.bot-jurca@kreis-viersen.de.

Перелік літератури

Нижче ви знайдете літературу, на яку в цьому посібнику були посилання.

- Abdellilah-Bauer, B. (2012). Zweisprachig aufwachsen: Herausforderungen und Chance für Kinder, Eltern und Erzieher (3.Auflage 2016). München: Verlag C.H. Beck
- Burkhardt Montanari, E. (2000). Wie Kinder mehrsprachig aufwachsen: Ein Ratgeber. (7.Auflage 2020). Frankfurt am Main: Brandes & Apsel Verlag
- Chilla, S. und Fox-Boyer, A. (2012). Zweisprachigkeit/Bilingualität: Ein Ratgeber für Eltern. (2. Auflage 2016). Idstein: Schultz-Kirchner Verlag
- Goethe-Institut, Sprachabteilung. Kinder entdecken Deutsch: Eine Broschüre für Eltern und Pädagogen. Warschau
- Haid, A. (2012). Kindlicher Spracherwerb: Kinder lernen sprechen, Informationsbroschüre. (2. Auflage 2012).
- Hilfswerk, Österreich. (2020). Sprechen macht schlauer: Wie Kinder fürs Leben lernen. Mattersburg: Wograndl
- Hricova, M. (2021). Sprachförderung bei Mehrsprachigkeit: Ein Ratgeber für Eltern, Pädagogen und Therapeuten. Idstein: Schultz-Kirchner Verlag
- Jimenez, M.I. (2015). Mit Sprache umhüllen: Praktische Tipps für die bilinguale Erziehung. Pulheim: Schau Hör Verlag
- Land Niederösterreich, Amt der NÖ Landesregierung. (2020). Sprich mit mir und hör mir zu!: Eine Broschüre für Eltern, 12 Anregungen wie wir unsere Kinder beim Sprachenlernen unterstützen können 0 – 6 Jahren. St. Pölten: Amtsdruckerei
- Leist-Villis, A. (2008). Elternratgeber Zweisprachigkeit: Informationen & Tipps zur zweisprachigen Entwicklung und Erziehung von Kindern. (7. Auflage 2016). Tübingen: Stauffenburg Verlag
- Nodari, C. und De Rosa, R. (2003). Mehrsprachige Kinder: Ein Ratgeber für Eltern und andere Bezugspersonen. (2.Auflage 2006). Bern: Haupt Verlag
- okay. zusammen leben, Projektstelle für Zuwanderung und Integration. (2010). Sprich mit mir und hör mir zu! 12 Anregungen wie wir unsere Kinder beim Sprechenlernen unterstützen können: Eine Broschüre für Eltern. Dornbirn: VVA, Vorarlberger Verlagsanstalt
- Triarchi-Herrmann, V. (2011). Mehrsprachige Erziehung: Wie Sie Ihr Kind fördern. (3. Auflage 2012). München: Ernst Reinhardt Verlag
- Universitätsstadt Tübingen, Gleichstellung und Integration. (2012). Mehrsprachig aufwachsen: Ein Gewinn für Bildung, Informationen für Eltern und Lehrkräfte. Interne Dienste

Округ Фірзен

Управління соціального забезпечення —
муниципальний інтеграційний центр

Rathausmarkt 3 | 41747 Viersen

www.kreis-viersen.de

За підтримки:

Ministerium für Kinder, Familie,
Flüchtlinge und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

Ministerium für
Schule und Bildung
des Landes Nordrhein-Westfalen

Вихідні дані

Видавник:

Редакція:

Редагування:

Художнє
оформлення:

Друк:

Станом на:

Фото:

Інфографіка:

Округ Фірзен — ландрат
муниципальний інтеграційний центр
пресслужба
пресслужба

центр поліграфії округу Фірзен

січень 2022 р.

©округ Фірзен, якщо не вказано інше

©округ Фірзен —

муниципальний інтеграційний центр

